

## VÉLEMÉNY

### A tanárképzés összefüggő szakmai gyakorlatával kapcsolatos OKM és OKI által koordinált javaslatokról

Általánosságban a javaslatokról megállapítható, hogy alkalmatlanok az összefüggő gyakorlat jogszabályi előkészítésére. Az anyag szakmai tanulmányként értékelhető, és a megjegyzések is csak ilyen értelemben kezelhetők.

A jogszabály előkészítéséhez arra lenne szükség, hogy a háttér tanulmány és a mellékletekre való hivatkozások ne keveredjenek az eseti és ötletszerű jogszabályi javaslatokkal. Nem lenne szabad a jogi szabályozásra vonatkozó javaslatoknak 5-6 oldalnál nagyobb terjedelemben megjelenniük. Egy világos struktúrájú háttéranyagban annak is meg kellene jelennie, hogy a gyakorlattal kapcsolatosan mely kérdések kezelésében van az adott felsőoktatási intézménynek mozgástere.

A szakmai pedagógusképzés, és különösen a mérnök tanár képzés számára elfogadhatatlan, hogy az anyag szinte kizárólag a közismereti tantárgyak tanítására koncentrál és gyakorlóhelyként a közoktatási intézményeket értelmezi. Annak ellenére van ez így, hogy a hivatkozott jogszabály 15/2006. (IV.3.) OM rendelet 8.4. pontjának c) bekezdése leírja, hogy „közoktatási intézményben, **felőttképző** intézményben megbízott vezetőtanár és felsőoktatási tanárképző szakember folyamatos irányítása mellett végzett, összefüggő..... gyakorlat magában foglalja a hospitálást, szakképzettségenként **heti 2-5 óra (max. heti 10 óra) tanítást/foglalkozást...**”

A véleményezésre megküldött anyag 12. oldal, második javaslatcsomagban bár utal a jogszabályi lehetőségre, annak korlátozására tesz javaslatot: „Javasoljuk, hogy a szakmai tanárképzésben is kötelező legyen a közoktatási intézményi gyakorlati helyszín, melyet kiegészít a felnőttoktatási (felnőttképző) intézményben végzett gyakorlat”. A 13. oldal 3. bekezdésében még tovább megy a „laikus” szakértői javaslat (megemlítendő, hogy a szakterületi Bologna bizottságok véleményét nem kérték ki a kérdésben), hogy „Amennyiben megoszlik a közoktatási intézmény, felnőttoktatási intézmény között a gyakorlati képzés, akkor a gyakorlat legalább 70 %-a közoktatási intézményben történjen.”

Fontos hangsúlyozni, hogy a szakmai tanárképzés célterületeihez tartoznak európai dimenzióban feltárt gyakorlat szerint az iskolai rendszerű szakképzés mellett megjelenő vállalati képzések és továbbképzések, munkaerő-piaci képzések valamint a gazdasági szervezetek és képzési vállalkozások képzései is.

Tekintettel arra, hogy az MA mérnök tanár képzés 3. félévében szervezett csoportos tanítási gyakorlatnak a szakközépiskolai iskolahálózat a színtere, értelmetlen lenne a 4. félévben bürokratikus szabályokkal kényszeríteni a tanárjelölteket egy újabb szakközépiskolai gyakorlatra, különösen akkor, ha a nevezett mérnököket a munkahelyükön szervezett vállalati képzésre lenne célszerű felkészíteni.

Ugyancsak anakronisztikus az anyag 10. oldalának 6. bekezdése, miszerint „Tanári szakképzettséggel még nem rendelkező hallgató esetén, részidős képzési formában tanári mesterszakot végző hallgató esetén is elvárás, hogy a hallgató megszakítás nélkül legalább 4 hónapon át hetenként legalább 4 teljes napot töltsön a partneriskolá/k/ban.”

Hogyan egyeztethető ez az elvárás össze a jogszabályi előírással, amelynek alsó (még elfogadható) határértéke a heti 2 óra? Hogyan egyeztethető ez a javaslat össze azzal a valóságos helyzettel, hogy egy levelező tagozatos mérnök tanár hallgatónak esetleg mérnöki munkahelye van, amelyet nem kíván feladni, de szeretné megszerezni a diplomát, hogy részt vállalhasson a vállalati képzések szervezésében, tervezésében és gyakorlásában?

Az anyag a 17. oldalon a negyedik bekezdésben kísérletet tesz a 10 kredites tanári előképzés jogszabályi előírásának „felülírására” is. „A képzettségi előfeltételeket tágan értelmezve a munkacsoport első pedagógus szakképzettség megszerzése esetében optimális tanulmányi útnak ítéli az alapképzésben a tanári felkészítést megalapozó, pályaorientációt segítő 10 kredit értékű pedagógiai, pszichológiai modul követelményének teljesítését, és javasoljuk ezt a tanári mesterszak **felvételi kritériumaként** érvényesíteni.” Ezzel szemben a 289/2005. (XII. 22.) Korm. Rendelet 12 § (6) bekezdés szerint „–a tanári szakképzettség megszerzésére irányuló képzés első két félévében is teljesíthetők az (5) bekezdés b) pontjában foglalt követelmények”, amelyek a 10 kredit teljesítésére vonatkoznak.

Az előképzés pótlólagos teljesítésének lehetősége elengedhetetlen követelmény a szakmai- és különösen a mérnökstanár képzésben. Tipikus és a szakképzés számára gyümölcsöző az a körülmény, hogy a szakmai tanár képzésre többéves, esetleg több évtizedes szakmai gyakorlat után jelentkeznek a felnőtt hallgatók, akiknek nem volt lehetőségük a 10 kredit megszerzésére. Teljesen formális lenne a felvételük bürokratikus késleltetése, amikor a szakirányú tanárképző intézmény a képzés során is meg tudja szervezni az előírt 10 kredit teljesítését.

A meggondolatlan jogszabályi ajánlásokat különböző eszmefuttatások szövik át. Ezek háttérolvasmányként és szakmai megvitatásokra feltétlenül hasznosak, de nem tekinthetők letisztult és általánosan elfogadható ajánlásoknak.

Budapest, 2009. május. 8.

Tóth Béláné  
egyetemi tanár  
BMF - TMPK